

Pjesnička slika i ritam kao poticaj govornom i jezičnom razvoju djeteta predškolske dobi

Pavlić, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:381191>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-02**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

IVONA PAVLIĆ
ZAVRŠNI RAD

**PJESNIČKA SLIKA I RITAM KAO
POTICAJ GOVORNOM I JEZIČNOM
RAZVOJU DJETETA PREDŠKOLSKE
DOBI**

Petrinja, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Petrinja)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivona Pavlić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Pjesnička slika i ritam kao poticaj govornom
i jezičnom razvoju djeteta predškolske dobi

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Vladimira Velički

SUMENTOR: Božica Vuić, prof.

Petrinja, rujan 2017.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
SAŽETAK	2
SUMMARY	3
UVOD	4
1. Dječja književnost	6
2. Dječja poezija	7
2.1. Lirska poezija	8
2.1.1. Pjesnička slika.....	9
2.1.2. Ritam u pjesničkom djelu	10
2.2. Tematsko-motivska podjela dječje književnosti	11
2.2. Moderna poezija naspram tradicionalne poezije	12
3. Malešnice	14
3.1. Podjela malešnica	14
3.1.1. Brzalice - jezikolomilice.....	14
3.2. Funkcija malešnica	16
3.3. Malešnice - podloga u stvaranju i razvoju hrvatske dječje poezije	17
4. Istraživanje: Pjesnička slika i ritam kao poticaj govornom i jezičnom razvoju djeteta predškolske dobi	18
4.1. Tijek aktivnosti proveden u predškolskoj skupini.....	18
4.2. Poticaji za izvođenje aktivnosti.....	21
4.3. Tijek aktivnosti proveden u predškolskoj skupini (slikovni prikaz)	24
ZAKLJUČAK	32
Literatura	34
Prilog 1	35
Popis slika	42
KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA	43

SAŽETAK

U radu se govori o utjecaju ritma i pjesničke slike na govorni i jezični razvoj djeteta predškolske dobi.

Prema Guberini (2010) čovjek ima genetski samo potencijalnost govora, a govor je zapravo rezultanta taktilnoga, afektivnoga, vidnoga, slušnoga i mentalnoga razvoja djeteta, razvoja njegove motorike, razvoja osjeta za prostor, kojima je moguće ispravljati jezično- govorne teškoće.

Djetetu društvo mora osigurati poticajnu i bogatu okolinu kako bi ono, prije nego što počne govoriti, usvojilo niz znanja i vještina. Jedno od najboljih sredstava za jezični i govorni djetetov razvoj su dječje malešnice zbog ritma koji njima dominira i strukture koja se lako percipira i pamti. Sukladno tome, ukazuje se na važnost brzalica kao jedne od vrsta malešnica kojima se potiče govor, ispravljaju jezično-govorne teškoće i obogaćuje dječja spoznaja.

Da bi se provjerile ove spoznaje i pretpostavke, provedeno je istraživanje u neposrednoj metodičkoj praksi. Naime, u dječjem vrtiću Hrvatski Leskovac provedena je strukturirana aktivnost kroz koju su se djeca predškolske dobi upoznala s pjesmom - brzalicom Ivice Vanje Rorića *Petar Petru plete petlju*. Ova jezikolomka poslužila je kako bi se ispitaio mogući utjecaj specifičnoga ritma i pjesničke slike na govorno-jezični razvoj djece predškolske dobi.

Ključne riječi: pjesnička slika, ritam, malešnice, brzalice

SUMMARY

The paper deals with the influence of rhythm and poetic image on the speech and language development of a preschool aged child.

According to Guber (2010), man has genetically only the potentiality of speech, and speech is actually the resultant of the tactical, affective, visual, hearing and mental development of the child, the development of his motor, and the development of sense of space for correcting linguistic difficulties.

A child's society must provide a stimulating and rich environment so that, before it begins to speak, it will adopt a range of knowledge and skills. One of the best tools for the language and speech development of a child is childhood tales because of the rhythm dominated by them and structures that are easily perceived and remembered. Accordingly, the importance of tongue twisters is one of the kind of nursery rhymes that encourage speech, correct linguistic difficulties and enrich the child's cognition.

To investigate these findings, research has been conducted in direct method practice. Namely, in the kindergarten Hrvatski Leskovac, a structured activity was carried out through which children of preschool age met with the song- tongue twisters Ivica Vanja Rorić's scramble *Petar Petru plete petlju*. This tongue twisters used to examine the possible impact of specific rhythm and poetic image on the speech-language development of preschool children.

Keywords: poetic image, rhythm, nursery rhymes, tongue twisters

UVOD

“Dječja književnost je umjetnost koja se služi riječima i opisuje život na način dostupan djetetu.” (Crnković, 1990). Uz bajku (ili priču) i roman (ili pripovjetku) o djeci važnu ulogu u odgoju djeteta ima dječja poezija. U razumijevanju dječje poezije primarno je da dijete razumije stihove koje sluša i izgovara. U slučaju da dijete ne razumije određenu riječ objašnjava mu se njezino značenje. ”Djetetu ne smijemo nuditi izgovaranje riječi koje uopće ne razumije jer to jako preopterećuje osjetljivi govorni sustav i može poslužiti kao okidač za razvoj govornih poremećaja.” (Zalar, 2002)

Učenje dječje poezije utječe na razvoj govora, razvija u djetetu osjećaj za ritam, uočavanje rime, sposobnost pamćenja, emocija, mentalnih i kognitivnih procesa. Temeljna sredstva dječje poezije svakako su ritmičnost i slikovitost. Slušajući poeziju, u dječjoj glavi se stvara niz manjih pjesničkih slika, a izgovaranjem poezije dijete ispunjava svoj prirodni osjećaj za ritam. “Igranje jezikom i stihovima može postati sjajna i inspirativna zabava.” (Zalar, 2002, str.15)

“S obzirom na velik broj djece za koje je utvrđeno da prilikom upisa u školu imaju određene govorno- jezične teškoće koje se odnose na odstupanja u tempu govora, neodgovarajući izgovor glasova, poremećaj tečnosti, agramatičnosti i slično, vrijednost poticanja ranog jezičnog razvoja postaje još značajnija, a uloga upravo prvih poticaja nezamjenjiva.” (Velički i Katarinčić, 2011)

Malešnice su pučke dječje pjesmice koje su nastale u igri odraslih i djece. One se od davnina upotrebljavaju za uvođenje djeteta u čaroban svijet govora, za usvajanje ritma i tempa. Karakteristične su po tome što uvijek proizlaze iz igre i traže od djeteta da u njima aktivno sudjeluje povezujući riječi, pokrete te da aktiviraju što više osjetila. Posebnu ulogu u ispravljanju nepravilno izgovorenih glasova ima jedna podvrsta malešnica - brzalice!

Brzalice su kratke pjesme, zabavne za recitiranje te za razvoj dječjega govornoga i jezičnoga aspekta. Upotrebljavaju se za korekciju pojedinih glasova koje dijete nepravilno izgovara. Djeca najbolje uče kroz igru pa tako i učenje brzalice mora biti zanimljivo, maštovito, veselo i na kraju poticajno iskustvo koje će dijete pamtiti. Kako bi brzalice ispunila svoju funkciju, važna je kvalitetna priprava odgajatelja koji će dijete upoznati s brzalicom, kao i bogatstvo različitih poticaja koji će se ponuditi djetetu.

Koliki je utjecaj ritma i pjesničke slike na govorni i jezični razvoj predškolskoga djeteta, može se zamijetiti u interpretaciji brzalice s djecom predškolske dobi.

1. Dječja književnost

Dječja književnost je umjetnost i književno stvaralaštvo koje se služi riječima i opisuje život na način koji je dostupan djetetu i koji dijete razumije. U prošlosti većina književnosti nije bila pisana za djecu. U relevantnoj književno-teorijskoj literaturi postoje brojna određenja pojma dječje književnosti. Tako je, primjerice, M. Crnković ovaj pojam odredio ovako: "Cjelokupno narodno stvaralaštvo plod je estetskog uobličavanja narodnih osjećaja i pogleda na prirodu i društvo što su ih narodi imali na određenom stupnju razvitka te- osim vrlo malog dijela: uspavanki, pjesmica u igri, ponekih priča- nije bilo namijenjeno djetetu." (Crnković, 1984, str.4)

"Dječje se knjige pišu radi odgoja, a odgoj je velika stvar: on rješava čovjekovu sudbinu", pisao je Bjelinski. Osnovne vrste dječje književnosti jesu: dječja poezija, priča ili bajka i roman ili pripovjetka o djeci. Ove vrste zadovoljavaju sva tri kriterija kojima se određuje dječja književnost: pisane su za djecu, junaci su djeca, životinje ili nešto njima blisko, od nakladnika ili knjižara deklarirane su kao dječje. (npr. Šegrt Hlapić)

2. Dječja poezija

“Dijete se od najranije dobi susreće sa poezijom, a da toga nije ni svjesno. Zajedno sa melodijom, poezija od davnih vremena uvodi u san malo dijete koje još ne zna govoriti, ritmički ga zapljuskuje dok ga odrasli njišu na koljenu, drže u krilu ili se na bilo koji način igraju s njim.” (Crnković, 1984, str.87.)

Diana Zalar, u svojoj knjizi *Poezija u zrcalu nastave* ističe odlomak iz knjige *Children's Literature in the Elementary School*. U tom odlomku najbolje je opisano koliko je dječja poezija složen fenomen:

“Dobra poezija sažima uvijek bit nečega (stvari, misli, osjećaja). Iz toga proizlazi da svaka riječ kojom govori mora biti pomno izabrana zvuka i značenja. Jer, poezija je najkonotativniji i „najgušći” oblik jezika. Nadalje, ona nije samo zrcalo života, već i život u nekoj drugoj dimenziji. Ona i zahtijeva da je se shvati intelektualno, osjećajno, emotivno i maštovito. Poezija je i govor sugestije, indirektni govor, ono što nije izrečeno. Pjesma koja je posve jasna zapravo je poput već složenog puzzlea: nemamo ništa od onog užitka traženja i stvaranja.”

Iako se djeca s poezijom susreću vrlo rano, vrlo rano je i napuštaju. Otkrivajući realističku pripovijetku i avanturistički roman te ostale vrste dječje književnosti nestaje interes za poeziju, kao da ju prerastu i ne obraćaju pozornost na nju. Nadalje, odrasli svojim nametanjem poezije mogu dovesti do toga da ju dijete odbaci u potpunosti. Tome pridonosi i nepravilan izbor poezije u pogrešno vrijeme. Stoga se u dječjoj poeziji, koja prati psihički razvitak djeteta, naziru grupe motiva koje se smjenjuju prema dječjoj dobi, i, donekle, prema vremenu u kojem dijete živi. Iz toga razloga dječja poezija treba doći k djetetu, a da dođe k djetetu postoji mnogo načina, sredstava i prilika. Odrasli, roditelji i odgajatelji predstavljaju najveću i najvažniju ulogu u približavanju poezije djeci. ”Dječju poeziju djeca više slušaju nego čitaju: slušaju je i pjevaju kada se povezana s melodijom, ponavljaju je u igri, slušaju je na radiju, prate na televiziji, slušaju na priredbama i u školi.” (Crnković, 1984, str.87.)

Prednosti dječje poezije su:

- često ponavljanje naučenog teksta
- prijelaz u vlastiti govor
- usvajanje pravilnoga i prigodnoga govora

- usvajanje novih riječi
- upoznavanje s umjetničkim djelima i vrednotama govorenoga jezika
- poticanje maštovitosti

Cilj je dječje poezije da probuditi u djetetu proces koji uspostavlja aktivan odnos djeteta prema svijetu koji ga okružuje, da mu predoči slike koje ga privlače i ustabili ritmove u koje se uključuje. “Nije tema dječje poezije dijete nego cijeli svijet i proces u kojem ga dijete prihvaća, prodire u nj, osvaja i usvaja.” (<https://www.scribd.com/doc/117373535/Djecjajknjizevnost> Drazena Secujski, 2012)

2.1. Lirska poezija

Jedna od osnovnih vrsta poezije je lirska poezija čija djela pripadaju grupi kratkih stihovanih vrsta. “Kratke stihovane vrste upravo zbog dviju bitnih osobina, stihova i kratkoće ostvaraju tip književnog izražavanja u kojemu tek neke mogućnosti jezičnog kazivanja najlakše, pa prema tome i najviše, dolaze do izražaja.” (Solar, 2005, str.181) Svrha lirske pjesme je da pobudi najdublje osjećaje, a spoznaju neposredno poveže s tim osjećajima u jedinstvo koje na kraju oduševljava kako pisca poezije tako i čitatelja. U lirskom pjesništvu do izražaja dolazi pjesnikov misaoni svijet, pjesnik pokušava kroz pjesmu “doprijeti” do čitatelja kojeg bi pjesnikove misli trebale ponukati na razmišljanje.

“Sve o čemu lirika govori je izraz neposrednog, trenutnog i osobnog iskustva u kojem se gube sve razlike između subjektivnog i objektivnog, vanjskog i unutarnjeg, pojedinačnog i općenitog, “ja” i svijeta.” (Solar, 2005, str.182)

Iz tog razloga, lirska poezija se smatra subjektivnom za razliku od epske poezije kojoj je glavna karakteristika objektivnost, odnosno, lirika ne može opisivati događaje niti izricati važne misli, već jedino može govoriti o neposrednom osobnom iskustvu. Što se tiče same strukture, zbog kratkoće i sažetoga izraza, lirska poezija se doživljava kao jednostavna. “Jednostavnost uspjele lirike, međutim, rezultat je složene strukture, takve strukture u kojoj čitav niz elemenata nerazdvojno sudjeluje u istoj svrsi: ostvarenju posebnog dojma.” (Solar, 2005, str.183)

Razumijevanje i shvaćanje lirske poezije ovisi o pojedinim preduvjetima, odnosno o: sposobnosti slušatelja ili čitatelja, o njegovom obrazovanju, o njegovoj osjetljivosti za lirski izraz, o poznavanju tradicije unutar koje je pjesma napisana te o poznavanju jezika i književne problematike izraza. Teme lirskih pjesama su nedefinirane, lirika može govoriti o svemu, o ljubavi, o pejzažu, o religiji, domoljublju, intimi, itd. U lirskoj poeziji nema mjesta pripovijedanju ni dugim opisima, jedan te isti motiv proteže se kroz cijelu pjesmu. "Jedan motiv razvija se bilo nizanjem paralelnih motiva s manjim varijacijama, bilo pak određenim kontrastima." (Solar, 2005). Međutim, u dječjoj poeziji koja je u osnovi lirska karaktera ima i naratloških elemenata kao što su likovi (npr. Grga Čvarak) i fabule (npr. Petar petru plete petlju).

2.1.1. Pjesnička slika

Najizrazitija sredstva pjesničkoga djela svakako su slikovitost i ritmičnost.

Temelj svake lirske pjesme su njezine pjesničke slike, kojima se stvaraju bogate i raznolike osjetilne predodžbe pojedinih motiva, produbljuju dojmovi i pobuđuje mašta.

Pjesnik "crta" riječima te na taj način izražava svoje osjećaje: veselje ili tugu.

Prilikom čitanja pjesme djeca u glavi zamišljaju scene koje se u pjesmi odvijaju, a prilikom doživljavanja tih stihova pred njihovim se očima stvara čudesan svijet pjesničkih slika. "Što su djeca starija povećava se broj slika u pjesmi." (Zalar, 2004)

"Pjesničke slike stvaraju se deskripcijom u kojem posebnu ulogu imaju brižljivo izabrani atributi i epiteti." (www.webograd.tportal.hr.)

Vrste pjesničkih slika

Pjesničke slike možemo doživjeti različitim osjetilima, prema tome razlikujemo pet glavnih pjesničkih slika:

1. Vizualna pjesnička slika (osjetilo vida)

Primjer: "Iz te šume viri žbun, a iz žbuna ševin kljun." (Ivica Vanja Rorić, *Čarolija*)

2. Akustična pjesnička slika (osjetilo sluha)

Primjer: "...i kako zvone visibabe i mrav bubnja u prazan žir!" (Ivica Vanja Rorić, *Hajde da tražimo proljeće*)

3. Taktilna pjesnička slika (osjetilo dodira)

Primjer: "Čarape im šara da ne idu bos, da joj ne nazebu uveče po rosi."

(Ivica Vanja Rorić, *Mjesečeva mama*)

4. Gustativna pjesnička slika (osjetilo okusa)

Primjer: "To je voće slatko, jeo bi ga svatko." (Narodna, *Kruška, jabuka, šljiva*)

5. Olfaktivna pjesnička slika (osjetilo njuha)

Primjer: "U snu mu bujno mirišu trave." (Ivica Vanja Rorić, *Krilati mrav*)

2.1.2. Ritam u pjesničkom djelu

S ritmom se susrećemo u ranom djetinjstvu, slušajući uspavanke ili različite razbrajalice. "Ritam predstavlja manje ili više ravnomjerno ponavljanje stalnih elemenata u relativno kraćim vremenskim intervalima koje neposredno doživljavamo, a izvire iz određene pravilnosti u gradnji stiha." (Solar, 2005, str.110)

U vezanim stihovima, ritam je pravilna izmjena dugih i kratkih, odnosno naglašenih i nenaglašenih slogova dok ritam slobodnih stihova ovisi o duljini stiha, posebnom poretku riječi, ponavljanjima, nabranjima i sl. Ritmom se izražava i naglašuje osjećajno ili misaono obilježje pjesme, a to znači da veseloj pjesmi pogoduje brži ritam, a tužnoj sporiji ritam.

Opis ritma neke pjesme ovisi o sljedećim faktorima:

1. dužina i vrsta stiha

Primjer: *En ten tini* – Narodna

Kako živi Antuntun - Grigor Vitez

2. rima

Primjer: *Petar Petru plete petlju* - Ivica Vanja Rorić

Medvjeda uspavanka - Grigor Vitez

3. raspored riječi u stihu

Primjer: *Jedna se mačka samo smijala* – Luko Paljetak

Kad se ovo čudo zbilo – Anđelka Martić

4. naglašavanje pojedinih riječi

Primjer: *Ševina jutarnja pjesma* – Grigor Vitez

Ecipecilica - Pajo Kanižaj

5. interpunkcije

Primjer: *Podne* - Vesna Parun

Misic – Zvonimir Balog

“Najčešći način postizanja ritma su najrazličitija ponavljanja: ponavljanje suglasnika, samoglasnika, slogova, riječi ili dijelova rečenice, ponavljanje na kraju i na početku stihova, ponavljanje na kraju strofa.” (<https://issuu.com/dinka.juricic/docs/lirika>)

2.2. Tematsko-motivska podjela dječje književnosti

B. Pavić u svoju antologiju uvrstio je:

1. pjesme koje su stvorila sama djeca u igri ili su ih sastavili pjesnici (*En, ten, tini, Ko će s nama u šumicu* - Grigor Vitez, *Brojimo po redu* - Stanislav Femenić)

2. pjesme namijenjene djeci koje su napisali pojedini pjesnici a u kojima se govori o bićima i stvarima iz užeg ili šireg dječjeg kruga (*Moja baka* – Ratko Zvrtko)

3. pjesme koje govore o djetinjstvu a nisu pri pisanju namijenjene djeci (*Dječak u sjeni vrbe* – Dragutin Tadijanović, *Kako živi Antuntun* – Grigor Vitez)
4. pjesme o prirodi bile ili ne bile namijenjene djeci (*Jesen* – Dragutin Domjanić, *Ševina jutarnja pjesma* – Grigor Vitez)
5. domoljubne pjesme ako nisu preteške po izrazu (*Moja domovina* – Zrinko Tutić i Rajko Dujmić, *Hrvatska* – Drago Ivanišević)
6. šaljive i humoristične pjesme bez obzira govore li o djeci ili o nečem drugom (*Ludi dan* – Gustav Krklec)
7. pjesme koje nisu namijenjene djeci niti evociraju dječji svijet, a uzete su iz zbirki onih pjesnika koji se ne računaju dječjim pjesnicima, ali se pretpostavlja da ih djeca određene dobi mogu shvatiti (*Početak proljeća* – Dobriša Cesarić).

Pod imenom dječje pjesme Pavić okuplja sve pjesme koje smatra lakim, razumljivim i potrebnim za razvijanje određenih pozitivnih moralnih i drugih normi što ih dijete treba steći u školi. (Crnković, 1984, str.90.)

2.2. Moderna poezija naspram tradicionalne poezije

“...da je u prošlosti naša dječja poezija dugo tapkala na mjestu nemajući snage da se makne iz komotne hladovine jednog, za svoje vrijeme, velikog imena i da najljepši procvat doživljava u naše vrijeme.” (Crnković, 1990). Crnković (1990) opisuje koliko dugo i zbog kojeg razloga je dječja poezija toliko dugo bila zanemarivana. S promjenom načina života i razmišljanja poezija doživljava procvat te joj se pridaje pažnja koju je oduvijek i zasluživala.

Promjena klime u kojoj živi i kreće se suvremeno dijete oslobodila je i dječju poeziju, kao i dijete samo, mnogo ranijih okova, te kao što je djetetu omogućila da izađe iz okvira u kojem je bilo ljubljeno bespravno biće što treba samo da sluša i upija u sebe sokove što su ih odrasli pripremili za nj, tako je i dječjoj poeziji omogućila da se oslobodi nepotrebnog, neprikladnog i nekorisnog balasta i bude istinska poezija koja unutar sveukupne poezije posebnu cjelinu čini samo stoga što je svjesnije ili manje svjesno zaronjena u dječji svijet i djetetu bliska. (Crnković, 1990)

U prošlosti, važno je bilo nepisano pravilo za poeziju u kojem dijete želi pravilnu rimu, pravilan ritam, jednostavno i razumljivo izražavanje, bez ikakvih eksperimenata i vratolomija. Nova, moderna ili suvremena poezija, kako ju tko želi nazvati, odlazi korak dalje u shvaćanju poezije za djecu. Suvremena poezija većinom upotrebljava i njeguje slobodne forme gdje nije određen ni jedan segment pjesme - ni broj slogova u stihu, ni broj stihova u strofi, ni razmještaj rime već je sve podređeno osnovnom osjećaju iz kojeg proizlazi. „Ona se obraća dječjim mogućnostima doživljavanja, pa su literarne aluzije, prirodno, reducirane, a metafore bliske djetetu.” (Zalar, 2002, str.19)

Djeca suvremenoga doba koriste usporedbe koje se tiču njihova okruženja i zanimanja. Ne postoje nikakve granice, moguće je sve što dijete zamisli, pa tako junaci današnje djece nisu ograničeni ispod krošnje drveta, već djeluju i svemiru, što je nekada bilo nezamislivo. Djeca su iskrena, njihove emocije su iskrene i duboke: ona mogu biti sretna, tužna, povrijeđena. „Kada govorimo o maštovitosti pjesme, govorimo o njezinoj okrenutosti svim osjetilima: vidu, sluhu, dodiru, mirisu i okusu. Ovi aspekti poezije imaju posebno značenje za djecu jer to su i najvažniji načini na koji ona istražuju svijet.” (Zalar, 2002, str. 20)

U suvremenome društvu djeca su zaklinuta u svojim osjetilnim iskustvima, jer ih odrasli često sputavaju i ograničavaju u njihovu djelovanje.

„Kako bi poezija mogla ispuniti svoju zadaću, dijete mora doživjeti svijet i prirodu oko sebe. Dijete ne može stvoriti sliku grube kore drveta samo uz pomoć jezika i riječi; ono prvo mora dotaknuti koru drveta i usporediti duboko izboranu koru bora s glatkom korom bukve. Tek onda pjesnik može dozvati ta iskustva, pojačati ih ili učiniti da ih dijete vidi na novi način.” (Zalar, 2002)

3. Malešnice

Malešnice ili pučke dječje pjesmice jedan su od najstarijih oblika dječje književnosti koje traju i obnavljaju se godinama kod svih naroda svijeta, iako im se posebna pažnja posvećuje na engleskom govornom području. One su prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće tijekom svog odrastanja. „Stvaraju ih odrasli u neposrednom dodiru s djetetom i nadahnuti ponašanjem djeteta, zadovoljavajući djetetove potrebe i uživljavajući se u njegov osjećajni svijet.” (Crnković, 1998, str.7).

Glavna značajka pučkih dječjih pjesmica jest da uvijek nastaju iz igre i ne dopuštaju djetetu da bude pasivni promatrač već da aktivno sudjeluje ujedinjujući pokrete, povezujući riječi te aktivirajući što više osjetila.

3.1. Podjela malešnica

“Zvukom, ritmom, slikom i rimom one služe, pripomažu, sudjeluju u uspavlivanju, njihanju ili ljuljanju djeteta na koljenu, u uspostavljanju dodira s okolinom, živom ili neživom.” (Crnković, 1998, str.14).

Ovisno o izvedbi, ostvarenju i postanku, malešnice su takva vrsta dječje književnosti koje uvijek moraju imati nekakvu funkciju. *Nursery rhymes* se svugdje u svijetu dijele na svoje podvrste, pa tako i pučke dječje pjesmice imaju svoje nazive. Najčešće se one dijele na: uspavanke, razbrajalice, nabrajalice, tepalice, molitvice, pitalice, bajalice, brojalice, rugalice, zagonetke, pjesme za igru ili igralice, pjesme za kolo, cupkalice, hincalice, izmišljalice, zamišljalice, oponašalice, dodirivalice i nagomilavalice. Važno je napomenuti da ovi nazivi prikazuju prirodu ulogu pjesma te se između njih ne može povući oštra granica.

3.1.1. Brzalice - jezikolomilice

Brzalice pripadaju skupini malešnica kroz koje se djeca igraju, vježbaju govor, zabavljaju te s vremenom ispravljaju svoje pogreške u izgovoru glasova, a da toga nisu ni svjesna. One predstavljaju jednu od usmenih govornih tvorevina koje su zabavne za recitiranje te

za razvoj dječjega govornog i jezičnog aspekta. Osmišljene su tako da prilikom njihovog izgovaranja dođe do pogreške u izgovoru, odnosno da se njihovim ustaljenim izgovaranjem te pogreške isprave.

Nadalje, brzalice su korisne za razvijanje tečnoga izgovora, odnosno tempa govora i dobrog ritma, za razvoj auditivnoga razlikovanja pojedinih fonema te pravilno disanje. Također, izgrađuju dikciju, intonaciju i naglasak.

Prije izvođenja samih brzalica važan segment je izvođenje uvodnih vježbi kojima se razgibavaju govorni organi. U nastavku su navedeni primjeri takvih vježbi.

1. vježba- jezikom pokušati dodirnuti vrh nosa
2. vježba- kružnim potezima oblizati usne, izmjenjujući strane
3. vježba- otvoriti usta i dodirivati jezikom prvo lijevi, pa desni kut usnica i obrnuto
4. vježba- umotati jezik prema gore, iza gornjih zuba

Nakon uvodnih vježbi s djetetom se izgovaraju brzalice prezasićene pojedinim glasom koje dijete neispravno izgovara, prvo se taj glas nalazi na početku, zatim u sredini a naposljetku na kraju riječi.

“Takvi prezasićeni tekstovi pružaju mogućnost da se u što kraćem vremenu što češće izgovori određeni glas, naglasak, oblik, sintagma. U manjim cjelinama (dvije- tri rečenice) moguća je gotovo potpuna zasićenost, ali ne valja za njom težiti pod svaku cijenu, jer su zasićeni tekstovi i onako konstrukcija koja se u prirodnoj govornoj situaciji gotovo i ne javlja- pa pretjerujući dospijevamo u položaj izvođača smiješnih jezičnih akrobacija.” (Težak, 1979, str.31)

Primjer takve prezasićene brzalice pojedinim glasom je upravo brzalica *Petar Petru...* na kojoj je temeljeno istraživanje ovoga završnog rada, pa će se u daljnjem radu posebna pozornost posvetiti upravo njoj.

3.2. Funkcija malešnica

“Kada pomislimo na to kako je djetinjstvo nekada izgledalo i kako se s djecom nekada razgovaralo te kakav su govor ona slušala, ne možemo a da se ne prisjetimo starih stihova, brojalice, tapšalice i raznih drugih pokretnih igara koje su stoljećima bile usmeno prenošene i koje su uvodile djecu u jezik.” (Velički i Katarinčić, 2011)

U odgojnim ustanovama igre prstima imaju značajnu ulogu zbog koje su se zadržale sve do današnjih dana. Njemački pedagog Friedrich Wilhelm August Fröbel postavio je osnove suvremene pedagogije koja se temelji na prepoznavanju jedinstvenih potreba i sposobnosti svakog djeteta. Oslanjajući se na tog njemačkog pedagoga, pedagoški zahtjevi koji uključuju igre prstima mogu se svesti na sljedećih šest aspekata:

1. emocionalni aspekt - malešnice i igre prstima djeci pridonijavaju veselje te ih s oduševljenjem oponašaju.
2. motorički aspekt - poticanje finomotoričkih radnji zbog kasnijih vještina u čitanju i pisanju (zahtijevanje određenih oblika pokreta - brze, suprotne pokrete ili pak povezane motoričke pokrete).
3. senzorički aspekt - važan osjećaj za motoriku ruku, osjetilo za vid i koordinacija oko-ruka.
4. kognitivni aspekt - tekst pjesme koja se izvodi uz igru prstima izravno djeluje na dječje iskustvo koje dijete u stvarnosti mora proživjeti.
5. neuropsihološki aspekt - koordinacija lijeve i desne ruke, paralelan položaj ruku, poticanje pokreta dominantne i nedominantne ruke, prelaženje središnje linije tijela
6. jezični aspekt - smisleno korištenje malešnica, a to se odnosi na: intonaciju, ritam, tempo, pauze odnosno na verbalne vrednote govorenoga jezika. (Pavličević- Franić, 2005.) Na taj način djeca koriste različite modulacije glasa, pamte redoslijed riječi, bogate rječnik.

3.3. Malešnice - podloga u stvaranju i razvoju hrvatske dječje poezije

Iako u Hrvatskoj postoji bogata zbirka hrvatskih malešnica „odnos prema njima mogao bi se okarakterizirati kao donekle nemaran.” (Crnković, 1988, str.8) iz tog razloga što ih je vrlo malo ili ih uopće nema u antologijama hrvatske dječje poezije. Iako se malešnicama ne pridaje onoliko pažnje koliko one zaslužuju, pronašle su put i snažno utjecale na razvoj hrvatske dječje poezije. Jednostavnošću izraza, uspješnom komunikacijom s djetetom, istodobnim djelovanjem na više različitih osjetila (pogotovo na dodir), jednostavnim stihom i osebnim ritmom, djelovale su na dva ključna hrvatska dječja pjesnika – Krunoslava Kutena i Grigora Viteza. I pitanje je koliko bi dugo malešnice bile sakrivene u svojoj ljepoti da ih ova dva pjesnika nisu izvela na svjetlo dana.

„I upravo se njihovoj oslonjenosti na hrvatsku tradiciju koju nose malešnice može zahvaliti što je hrvatska dječja poezija u odlučnim trenucima znala otkriti i sačuvati vlastiti put i samobitnost.” (Crnković, 1998, str.40)

Nakon ova dva pjesnika, malešnice su zaživjele u djelima mnogih hrvatskih dječjih pjesnika, kao što su: Josip Milaković, Mate Meršić Miloradić, Pajo Kanižaj, Stanislav Femenić, Ivica Jembrih, Tonči Petrasov Marović, Vesna Parun, Mladen Kušec, Zlata Kolarić Kišur, Daša Kabalin i dr.

4. Istraživanje: Pjesnička slika i ritam kao poticaj govornom i jezičnom razvoju djeteta predškolske dobi

4.1. Tijek aktivnosti proveden u predškolskoj skupini

Dana 18. rujna 2017. godine provela sam aktivnost u starijoj predškolskoj skupini *Notice* u Dječjem vrtiću Hrvatski Leskovac. U skupinu sam došla u 8 sati kako bih prije samog izvođenja aktivnosti neko vrijeme ipak provela s djecom. Djeca su me sa znatiželjom pogledavala, nastavljajući se igrati.

Nakon doručka, kada je većina djece već došla u vrtić, stala sam na tepih i počela svoj monolog. Predstavila sam se, objasnila djeci da ja učim kako bih jednog dana, odgajala djecu, brinula se za njih i igrala se s njima, isto kao što to rade njihove tete Ivana i Martina te da mi u tome treba njihova pomoć. Pozvala sam ih da formiramo krug kako bismo se svi bolje vidjeli i čuli.

Ponovila sam svoje ime i prezime još jedanput i zamolila svatko dijete da pojedinačno izgovori svoje ime i prezime, što brže može. Nakon što je i posljednje dijete izgovorilo svoje ime i prezime postavila sam im sljedeća pitanja:

- Sviđa li vam se ovako brzo izgovarati svoje ime i prezime ili vam je ipak draže sporije govoriti?
- Jeste li se međusobno razumjeli kada ste jako brzo izgovarali?
- Jeste li ikad tako brzo govorili?

Nakon što smo se upoznali iz kutije sam izvadila dvije štapne lutke - Petra i Petra. Predstavila sam ih djeci te je jedno dijete zaključilo da bi se te dvije lutke mogle prezivati Petrić. Taj zaključak je svu djecu jako nasmijao.

Petar i Petar pomogli su izvođenju uvodnih vježbi kojima smo razgibali i zagrijali govorne aparate.

Nakon što smo zagrijali govorne aparate uz pomoć Petra i Petra dramatzirala brzalicu *Petar Petru plete petlju*. Djeca su prepoznala brzalicu i rekla da ih je tu pjesmicu naučila

njihova teta Ivana, ali da se ne mogu sjetiti kako točno ide (bio je početak vrtićke godine pa je to uobičajena pojava).

Poslije same dramatizacije izrecitirala sam brzalicu polagano, usporenim i smirenim ritmom i ravnom intonacijom, nakon toga sam brzalicu ponovila bržim, živahnijim ritmom - na drugom ponavljanju su se djeca počela samostalno uključivati. Treći put sam izgovorila brzalicu što je bilo moguće brže, tako da su djeca prasnula u smijeh. Sada se većina djece prisjetila brzalice, tako da su više-manje svi sudjelovali. Jedan dječak je samo sjedio i pažljivo promatrao što se oko njega događa, kao da je bio u strahu. Pozvala sam ga da sjedne do mene nadajući se da će se ipak uključiti u moju aktivnost. Kako bi izgovaranje brzalice bilo zanimljivije, počela sam pljeskati, prvo sporije, zatim brže, a naposljetku naizmjenično brzo-sporo. Nakon pljeskanja smo pucketali prstima pa lupati dlanovima o koljena. Djeca su pokazala interes da sve ponovimo pa sam ih podijelila u 3 skupine: jedni su pljeskali, drugi pucketali prstima, a treći lupkali po koljenima, na taj smo način uglazbili našu brzalicu. Dječak koji isprva nije htio sudjelovati također nam se pridružio te se na njegovom licu mogla vidjeti opuštenost.

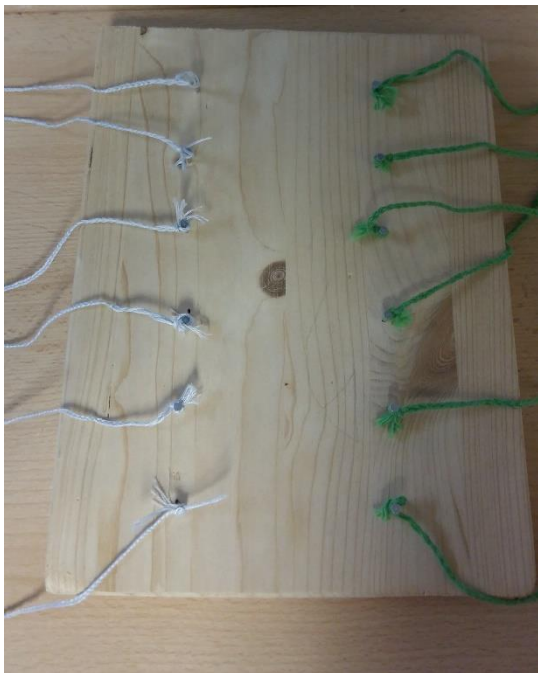
Za kraj sam pripremila jednu natjecateljsku igru. Podijelila sam djecu u dvije grupe. Cilj igre je bio da dijete pravilno izgovori brzalicu 3 puta zaredom, bez zastajkivanja i pogrešnog izgovaranja (djeca nisu izgovarala cijelu brzalicu, već samo stih *Petar Petru plete petlju*). Svakom djetetu dala sam mogućnost jokera koji je služio za ponovno recitiranje u slučaju da dijete pogriješi. Djeca su jedva čekala početak igre tako da se nisu mogla dogovoriti tko će prvi recitirati. Iz vrećice sam izvadila klupko špage koje sam pripremila kao poticaj te pomoću njega smirila situaciju. Objasnila sam im da kome prvo bacim klupko, to dijete je na redu za recitiranje. I tako redom dalje, te da će svi doći na red. Pristali su na taj dogovor, te smo nastavili s igrom, s time da smo sada imali dvije igre - uhvatiti klupko te točno izgovoriti brzalicu. Djeci se igra jako svidjela pa smo ju ponavljali nekoliko puta.

Na kraju smo zaključili kako se jezik može zapetljati te sam razgovarala s djecom koliko im je teško bilo izgovarati brzalicu.

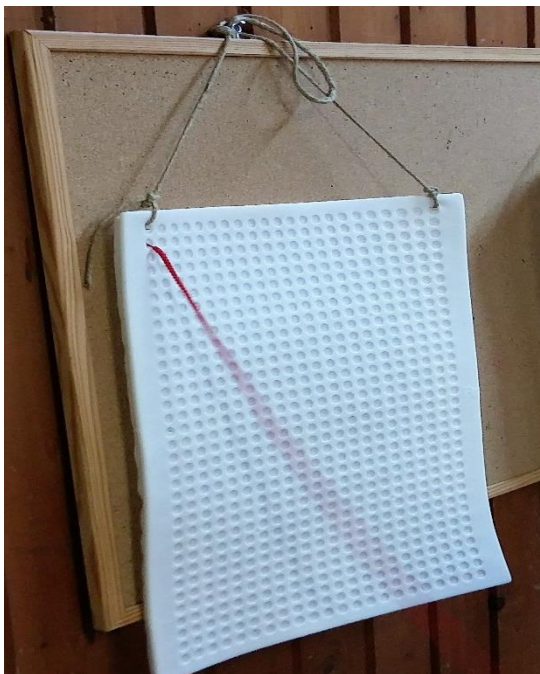
Nakon provedene aktivnosti na jedan sam stol stavila lutke i pozornicu, na drugi stol sam stavila poticaje (slike priložene u nastavku), a na treći stol sam stavila papire, bojice i flomastere.

4.2. Poticaji za izvođenje aktivnosti

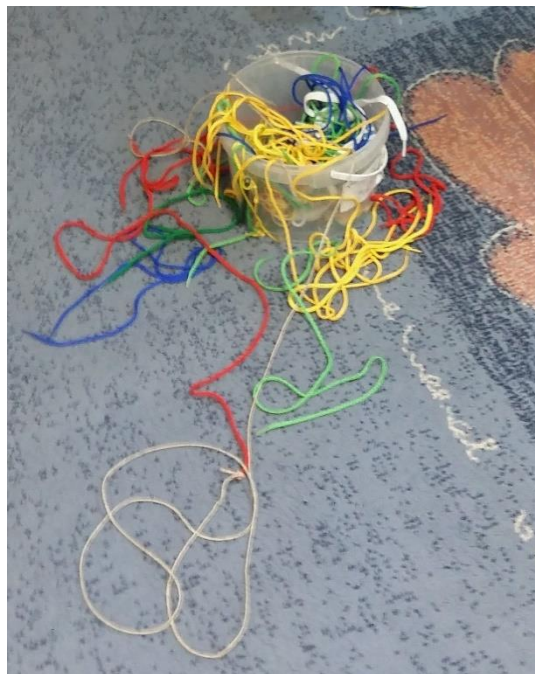
Razvoj djetetova govora povezan je s razvojem fine motorike (Velički i Katarinčić, 2011) stoga su kao poticaji za razvoj fine motorike djeci ponuđene vezice, konopčići i špagice kojima su trebali vezati petlje, a što je povezano s pjesmom i njezinim tematsko – motivskim ustrojstvom. (slike 1, 2, 3 i 4.)

Slika 1. Poticaj za učenje vezanja cipela

Slika 2. "Kreativna ploča"

Slika 3. Špagice raznih boja

Slika 4. Klupko špage

Kao sredstvo u boljem razumijevanju tematsko–motivskoga i leksičkoga sloja, ali i za lakše razumijevanje pjesničkih slika djeci su ponuđene štapne lutke Petra i Petra, istoga imena, ali različitog izgleda čime se pokušava osvijestiti kod djece predškolske dobi kategorija istosti i različitosti. (slika 5.)

Slika 5. Štapne lutke Petar i Petar

4.3. Tijek aktivnosti proveden u predškolskoj skupini (slikovni prikaz)

Aktivnost upoznavanja djece predškolske dobi s pjesmom Ivica Vanje Rorića *Petar Petru lete petlju* strukturirana je u ERR okviru, što znači da se u evokacijskom dijelu aktivnosti metodom razgovora i pomoću štapnih lutki dozvalo prethodno dječje iskustvo i najavilo novo djelo s kojim će se upoznati. (slike 6 i 7.)

Slika 6. Upoznavanje s djecom

Slika 7. Izvođenje uvodnih vježbi za razgibavanje govornih organa i dramatizacija brzalice

U realizacijskom djelu sam najprije izgovorila pjesmu, ponovila sam ju nekoliko puta, a zatim su mi se pridružila djeca. Izgovarali smo pjesmu uz pomoć otkucavanja ritma na različite načine, kako pokazuju slike 8, 9 i 10.

Slika 8. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (pljeskanjem)

Slika 9. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (lupanjem dlanovima o koljena)

Slika 10. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (pucketanjem prstića)

Slika 11. Igra - izgovaranje stiha „Petar Petru plete petlju” tri puta zaredom

U refleksivnom djelu aktivnosti raspravljali smo kako se jezik može zapetljati te su djeca navedenu brzalicu povezivala s drugim aktivnostima – vezanjem petlji (slika 12, 13, 14 i 15), provlačenjem špagica raznih boja (slika 16 i 17) i crtanjem Petra i Petra (slika 18, 19 i 20). U posljednjoj etapi djeca usvajaju novo znanje i u njoj dolazi do trajnog učenja.

Slika 12. Djevojčica Marija plete petlju

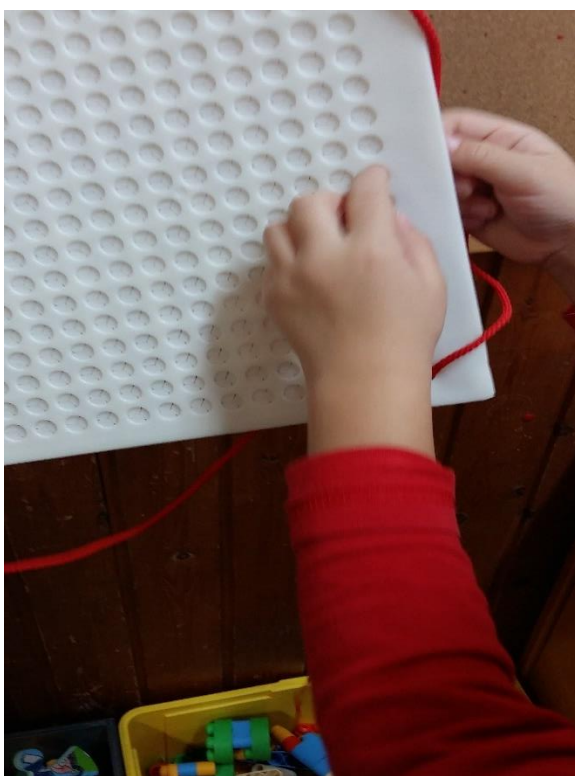
Slika 13. Djevojčica Jana plete petlju

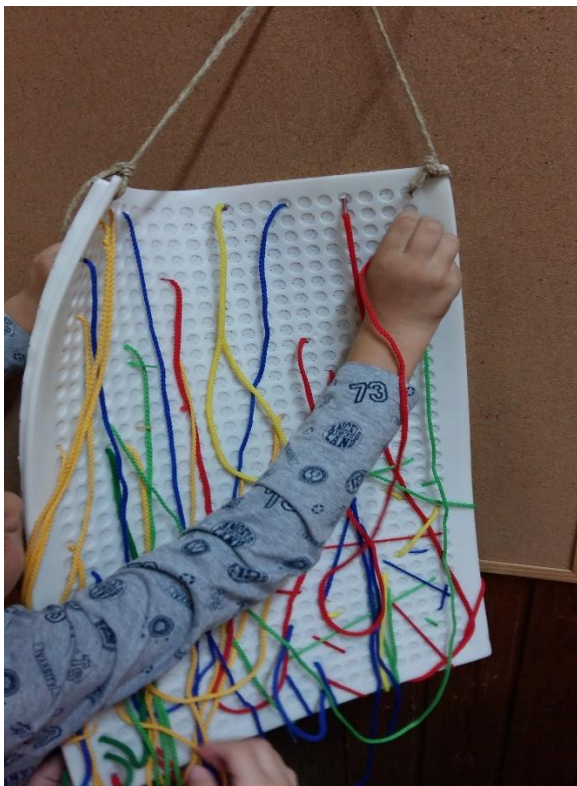
Slika 14. Djevojčica Klara veže mašne

Slika 15. Djevojčica je uspješno svezala sve mašne

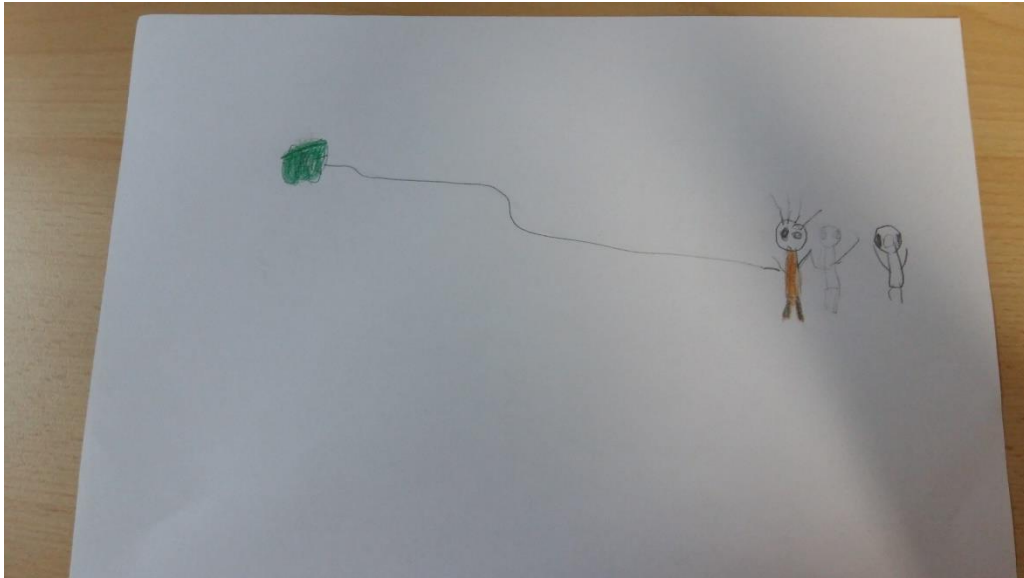
Slika 16. Dječak Luka provodi špage kroz rupice

Slika 17. Dječak Filip pomaže svom prijatelju Luki

Slika 18. Petar i Petar u očima djece nakon provedene aktivnosti

Slika 19. Petar i Petar u očima djece nakon provedene aktivnosti

Slika 20. Petar i petlja

ZAKLJUČAK

Poznato je da djeca rane dobi jako brzo uče te da je igra njihova temeljna aktivnost kroz koju usvajaju znanje. Jezične igre su posebna vrsta igara koje mogu uvelike pomoći u razvoju govora, ali i u govornom osposobljavanju djece s nedovoljno razvijenim govorom, poremećajima artikulacije. Također, bitnu ulogu igraju i u formiranju dječjeg izgovora, obogaćivanju dječjeg vokabulara te u slobodnom izražavanju djece.

Herljević (2007) smatra kako pri razvoju govora i sprečavanju govorno - jezičnih teškoća od velike pomoći mogu biti ritmičke i slikovite pjesmice. U to se uvjerila prilikom svojega logopedskog rada s djecom, tijekom kojega je primjetila da je djetetu lakše prihvatiti govorno gradivo, ukoliko je ono ritmično, dostupno vizualiziranju.

U provedenom istraživanju u starijoj predškolskoj skupini, u kojoj sam upravo na temelju takve jedne pjesmice - brzalice temeljila aktivnost potvrđen je prethodni zaključak. Iako je razvoj govora dugotrajan i složen proces, utjecaj ritma i pjesničke slike na dječji govorni i jezični razvoj bio je vidljiv nakon provedene aktivnosti. Djeci je bilo zanimljivije i lakše izgovarati brzalicu uz pljeskanje, pucketanje prstiju i tapšanje koljena nego izgovaranjem na "suho". Čak se nakon određenoga vremena uključio i dječak koji je prvobitno odbijao izgovaranje brzalice, zahvaljujući dinamičnom, brzom i veselom ritmu. Naravno, jedan od ritmotvornih elemenata jest i rima (*"Lijepo sjedi, u tri dana jednom jedi, pazi da se ne zapetljaš, dok tu petlju ne ispetljaš"*).

Pomoću pjesničkih slika dijete si vizualizira događaje o kojima pjesnik govori te lakše pamti stihove, obogaćujući svoj govor i jezik. Herljević navodi da dijete ritmične i slikovite pjesmice uči spontano, bez naprezanja, zato što osjeća zadovoljstvo već od samog procesa ponavljanja. U brzalici uglavnom prevladavaju vizualne pjesničke slike, ali i akustične utemeljene na aliteraciji, ponavljanju suglasnika *P, T, LJ, R, L*, i onomatopeji.

Ritam i svladavanje govorno-jezičnog sloja pjesme je povezan s finom motorikom. Uočeno je da što su djeca brže mogla vezati špagice, brže su i izgovarala riječi brzalice. Vizualne i akustične slike u pjesmi djeca lakše doživljavaju (emocionalno i kognitivno)

kada su im one bile vizualizirane (pomoću štapnih lutaka) odnosno kada je njima ponuđena mogućnost da sami kreiraju svoje onomatopeje i aliteracije.

Poezija i malešnice bi trebale biti u svakodnevnoj upotrebi djeteta jer njihove glavne karakteristike, ritam i slikovitost, najlakše pronalaze put do djece koja lakše uspostavljaju literarnu komunikaciju s tom vrstom teksta te istovremeno obogaćuju djetetov misaoni svijet kao i govorni i jezični razvoj!

Literatura

1. Crnković, M. (1984). *Dječja književnost*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Crnković, M. (1998). *Hrvatske Malešnice*. Zagreb: Školska knjiga.
3. Guberina, P. (2010). *Govor i čovjek*. Zagreb: ArTresor naklada.
4. Herljević, I., Posokhova, I. (2002) *Govor, ritam, pokret*. Zagreb: Ostvarenje.
5. Posokhova, I. (1999). *Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece*. Zagreb: Ostvaranje.
6. Rosandić, D. (1988). *Metodika književnog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga
7. Solar, M. (2005). *Teorija književnosti*. Zagreb: Školska knjiga
8. Težak, S. (1979). *Govorne vježbe*. Zagreb: Pedagoško-književni zbor.
9. Velički, V., Katarinčić, I. (2011). *Stihovi u pokretu*. Zagreb: Alfa.
10. Zalar, D. (2002). *Poezija u zrcalu nastave*. Zagreb: Mozaik knjiga.

Mrežne stranice

1. <http://webograd.tportal.hr/Miha29/knjizevnost/lirika> (rujan, 2017)
2. <http://www.pjesmicezabebe.com/> (rujan, 2017)
3. <https://issuu.com/dinka.juricic/docs/lirika> (rujan, 2017)

Prilog 1

IME I PREZIME: Ivona Pavlić

DJEČJI VRTIĆ: Hrvatski Leskovac

ODGOJITELJ-MENTOR: doc. dr. sc. Vladimira Velički, Božica Vuić, prof.

Pisana priprava za izvođenje aktivnosti iz Metodike hrvatskog jezika i književnosti

U Hrvatskom Leskovcu, 2017.

DOBNA SKUPINA DJECE: predškolska starija skupina

VRSTA DJELATNOSTI: ponavljanje i dramatizacija brzalice „Petar Petru“

ODGOJITELJ-STRUČNJAK:

DATUM IZVOĐENJA: 18. rujan 2017.

TEMA: brzalica „Petar Petru“

PODRUČJE/DJELATNOST: govorni i jezični razvoj djeteta predškolske dobi

ZADAĆE (razvojne, integrativne):

Tjelesni i psihomotorni razvoj:

- Razvijanje fine motorike u aktivnostima tkanja, vezanja tenisica, pletenjem prstima
- Kroz aktivnost koja se provodi u glazbenom centru djeca spajaju motoričke pokrete sa slušanjem pjesmice

Socio-emocionalni razvoj:

- Razvijanje socijalnih vještina zapetljavanjem i odpetljavanjem vune, djeca surađuju u zajedničkoj igri te zajedno prolaze sve faze igre. Također, poštivaju pravila zajedničke igre. Kroz razgovor s djecom potičemo izražavanje vlastitih stavova, uvažavaju se i poštivaju tuđa mišljenja i ideje. Time se stvara pozitivna emocionalna veza između odgojitelja i djeteta kao i djeteta prema djetetu.

Spoznajni razvoj:

- Aktiviranje misaonih procesa kroz brzalicu „Petar Petru“
- Memoriranje teksta
- Bogatstvo rječnika (učenje novih riječi i izraza)
- Poticanje mašte i kreativnosti dramatizacijom brzalice

Govor i komunikacija:

- Poticanje djece na aktivno slušanje i razvoj govornih vještina u kojima djeca uče izgovarati naučen tekst u različitom ritmu odnosno brzinama
- Razvijanje komunikacijskih sposobnosti razgovorom o brzalici

KONTEKSTUALNI UVJETI:

Socijalni:

- Razvijanje suradničkih odnosa igrama u paru i grupnim igrama te razvijanje samostalnosti u individualnom radu

Prostorni:

- Vedro i veselo bih pozvala djecu da sjednu u krug u centru za čitanje kako bih svima omogućila frontalnu komunikaciju i ravnopravno sudjelovanje u aktivnosti

Materijalni:

- Osigurati materijale potrebne za provođenje aktivnost

Sredstva i pomagala:

- Klupko špage
- Štapne lutke
- Pozornica od kutije
- Papir,bojice,flomasteri

Metode i metodički postupci:

- Metoda motiviranja: pozivamo djecu da sjednu u krug u centru za čitanje
- Metoda usmenog izlaganja (monološki): uvodimo ih u upoznavanje s brzalicom

- Metoda razgovora (dijaloška): razgovor s djecom o brzalici „Petar Petru“
- Metoda crtanja (likovna): nakon obrade i dramatizacije brzalice djeca crtaju „ono što su doživjela“ prilikom recitiranja brzalice

PLANIRANI POTICAJI PO CENTRIMA:

Stolno – manipulativni centar

Poticaji: drvena ploča sa pravilno raspoređenim čavlicima na obje strane ploče, pričvršćene vezice na čavlicima

Igra: djeca vežu vezice sa jedne strane sa onima na drugoj strani

Poticaji: plastična ploča sa rupicama, špage raznih boja

Igra: djeca provlače vezice kroz za to predviđene rupice, formirajući oblike koje sami žele

Glazbeni centar

Poticaji: brzalica „Petar Petru“

Igra: podijelila bih djecu u tri skupine. Prva skupina bi imala zadatak pljeskati rukama, druga pucketati prstima, a treća tapšati koljena te bismo tako uglazbili našu brzalicu.

Likovni centar

Poticaji: papir, drvene bojice, flomasteri

Igra: djeca nacrtaju ono što su „doživjeli“ prilikom recitiranja brzalice

Dramski centar

Poticaji: štapne lutke, pozornica od kartona

Igra: djeca izvode vlastite dramatizacije sa lutkama

Centar za sportske aktivnosti

Poticaji: glazba

Igra: sva djeca stanu u parove (po dvoje ili troje), dok glazba svira sva djeca plešu, kada se glazba zaustavi, svaki par mora napraviti što više zapetljanu pozu

Poticaji: deka

Igra: djeca formiraju krug te sjednu na pod, jedno dijete ode do zida i pokrije oči (detektiv). Teta izabere drugo dijete koje zapetlja u dekiću. Detektiv dolazi u krug i promatranjem djece koja sjede i dalje u krugu mora otkriti koje dijete nedostaje, odnosno tko je zapetljan u dekiću.

PLANIRANE POTICAJNE AKTIVNOSTI ODGOJITELJA (ULOGA ODGOJITELJA):

Pozvati ću djecu da sjednu u krug u centru za čitanje. Razgovarati ćemo o tome jesu li ikad nešto zapetljali. Nakon toga pročitati ću brzalicu „Petar Petru“. Prvo jako sporo kako bismo upoznali tekst, a zatim sve brže. Kasnije ćemo nastaviti aktivnosti iz navedenih centara.

Uloga odgojitelja je aktivno sudjelovanje u aktivnosti – treba poticati djecu na razmišljanje, maštanje i zaključivanje, pažljivo ih slušati, postavljati im poticajna pitanja te im, ukoliko je potrebno, pomoći u traženju rješenja. Također, odgojitelj mora zadovoljiti osnovne dječje potrebe te osigurati prostor i materijale potrebne za aktivnost.

ARTIKULACIJA SREDIŠNJE AKTIVNOSTI:

UVODNI DIO (motivacija ili evokacija):

Pozvala bih djecu da se svi sjednemo u krug. Zatim bi im rekla da svako dijete izgovori svoje ime i prezime, ali jako brzo. Potom bi uslijedilo nekoliko pitanja vezanih uz to poput „Sviđa li vam se više ovako jako brzo izgovarati svoje ime i prezime ili sporije?“, „Jeste li se razumjeli kada ste jako brzo izgovarali?“, „Jeste li ikad tako brzo pričali?“... Zatim

bi im predložila da probamo tako brzo izgovoriti cijelu jednu rečenicu. Nakon što bi zajedno s djecom smislila tu rečenicu i probali ju svi što brže izgovoriti slijedilo bi opet nekoliko pitanja vezanih uz to, „Je li bilo teško tako pričati?“ „Možemo li još brže?“, „Možemo li cijelu pjesmicu tako brzo izgovarati?“, „Kome se jezik malo zapetljao dok je izgovarao brzo rečenicu?“, „Može li se uopće jezik zapetljati?“, „Što znači da se jezik zapetljao?“. Time bismo djecu uveli u temu.

Zatim bi djecu upoznala sa svoja dva prijatelja, štapnim lutkama- Petrom i Petrom. Pomoću njih bih napravila uvodne vježbe kojima bi razgibala dječje govorne organe- vježbe za pokretljivost jezika.

1. Vježba-Isplaziti jezik van i pokušati vrhom dodirnuti nos
2. Vježba-Kružno oblizati usne (prvo u jednu pa u drugu stranu)
3. Vježba-Otvoriti usta i pomicati jezik iz lijevoga u desni kut i obrnuto 8
4. Vježba-Umotati jezik prema gore, iza gornjih zuba

SREDIŠNJI DIO (realizacija i refleksija):

Brzalicu bih pročitala polagano kako bi se sva djeca upoznala s tekstom. Drugo čitanje bi bilo srednje brzine kako bi još jednom čuli tekst, a zatim bi ju pročitala jako brzo. Nakon toga bi zajedno s djecom ponavljala brzalicu što je brže moguće. Zatim bi uz samo recitiranje počela pljeskati u ritmu brojalice, te bih pozvala djecu da mi se pridruže(ako se ne bi sama uključila). Isto bi ponovila samo uz tapšanje koljena i pucketanje prstima. S tom aktivnosti bi istražila kako ritam utječe na govorni i jezični razvoj djeteta.

„Petar Petru “

Pleti Petre, Petru petlju.

A to znači;

Lijepo sjedi,

u tri dana jednom jedi.

Pazi da se ne zapetljaš

Dok tu petlju ne ispetljaš!

Petar Petru pleo petlju.

A to znači:

Da je sjeo,

Da tri dana nije jeo,

Da se Petar strašno smeo

Dok je Petru petlju pleo.

Dok je petlju ispetljao,

Sav se u nju zapetljao.

ZAVRŠNI DIO:

Zaključila bi kako se jezik može zapetljati, razgovarala s djecom o tome koliko im je bilo teško brzo izgovarati brzalicu te prepustila djeci da se odluče za sljedeću aktivnost po centrima ili njihovu vlastitu dramaturgiju navedene brzalice.

Popis slika

Slika 1. Poticaj za učenje vezanja cipela.....	21
Slika 2. “Kreativna ploča”.....	22
Slika 3. Špagice raznih boja	22
Slika 4. Klupko špage	22
Slika 5. Štapne lutke Petar i Petar.....	23
Slika 6. Upoznavanje sa djecom.....	24
Slika 7. Uvodne vježbe za razgibavanje govornih organa i dramatizacija brzalice	25
Slika 8. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (pljeskanjem).....	25
Slika 9. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (lupanjem dlanovima o koljena)	26
Slika 10. Izgovaranje brzalice otkucavajući ritam (pucketanjem prstića)	26
Slika 11. Igra- izgovaranje stihova “Petar Petru Plete Petlju” tri puta zaredom	27
Slika 12. Djevojčica Marija plete petlju.....	27
Slika 13. Djevojčica Jana plete petlju	28
Slika 14. Djevojčica Klara veže mašne.....	28
Slika 15. Djevojčica je uspješno svezala sve mašne.....	29
Slika 16. Dječak Luka provodi špage kroz rupice	29
Slika 17. Dječak Filip pomaže svom prijatelju Luki	30
Slika 18. Petar i Petar u očima djece nakon provedene aktivnosti	30
Slika 19. Petar i Petar u očima djece nakon provedene aktivnosti	31
Slika 20. Petar i petlja	31

KRATKA BIOGRAFSKA BILJEŠKA

Zovem se Ivona Pavlić, rođena sam 25. listopada 1993. godine u Zagrebu. Završila sam Osnovnu školu Brezovica u istoimenom naselju, te X. gimnaziju „Ivan Supek“, također u Zagrebu. Nakon završene četverogodišnje srednje škole upisujem Pravni fakultet u Zagrebu od kojega odustajem iste godine zbog nezainteresiranosti za tu vrstu zanimanja i upisujem smjer „Rani i predškolski odgoj i obrazovanje“ na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu, odsjek u Petrinji. Tijekom trogodišnjeg izvanrednog obrazovanja paralelno sam radila u Konzumu i Emmezeti, u svakom poduzeću godinu i pol dana. Cilj mi je upisati diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te se posvetiti radu s djecom rane i preškolske dobi čiji osmijeh i iskrenost pokreću cijeli svijet.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom „**Pjesnička slika i ritam kao poticaj govornom i jezičnom razvoju djeteta predškolske dobi**“ izradila samostalno pod voditeljstvom prof. dr. sc. Božice Vuić. U radu sam koristila isključivo literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Svi dijelovi rada koji su u radu citirani ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu su jasno označeni kao takvi te adekvatno navedeni u popisu literature.

Suglasan/na sam s objavom završnog rada na službenim stranicama Fakulteta.

POTPIS STUDENTA: _____